

Leikki- ja liikuntakioski

Leikki- ja liikuntakioskin ohjeistus
Päiväkotien varhaiskasvattajille

2017

Mikä?

Leikki- ja liikuntakioski on päiväkodin ulkoiluhetkiä varten luotu työkalu, jonka tavoitteena on lisätä lasten liikunnallista leikkimistä tukien heidän osallisuuttaan mahdollisimman monipuolisesti. Leikki- ja liikuntakioskin tarkoituksena on saada ulkoiluhetkillä ryhmän kaikki lapset yhdessä liikkeelle leikkimään kioskiin itse tuottamiaan leikkejä.

Leikki- ja liikuntakioski on sosionomi-opiskelija Ilona Louhivaaran opinnäytetyönä toteutettu väline. Kioskia on testattu Saturnuksen toimintayksikön Tähtisateiden ryhmän kanssa, josta tulleiden palautteiden ja omien havaintojen pohjalta kioski on muokattu yleisesti varhaiskasvatusyksiköiden käytettäväksi.

Leikki- ja liikuntakioskina toimii lasten itse tekemä viiri, jonka luona he voivat käydä ostoksilla. Ideana on, että lapset keksivät itse kioskiin tulevat yhdessä leikittävät leikit. He voivat kokonaan keksiä uuden leikin, tai tuoda haluamansa mielileikin kaikkien leikittäväksi. Lapset saavat kotitehtävän, jossa heitä pyydetään keksimään haluamansa liikunnallinen yhteisleikki kioskiin. Aina kun kioski on auki, pääsee muutama lapsista ostoksille, ja kioskissa sillä hetkellä olevat leikit leikitään yhdessä. Ostoksen lapsi suorittaa itse tehdyllä maksuvälineellä, esimerkiksi askartelemallansa mitalilla. Riippuen leikkien ja ulkoiluhetkien pituudesta, leikkejä voi kerralla leikkiä noin 3-5 kpl.

Kioskissa olennaista on se, että jokainen ryhmän lapsi saa mahdollisuuden tulla kuulluksi ja nähdyksi. Sen lisäksi, että lapsi saa oman mielileikkinsä koko ryhmän leikittäväksi, hän saa myös ohjeistaa leikin ryhmälle, päättää leikistä riippuen siihen liittyvät olennaiset asiat (kuten kuka on hippa tms) ja leikin loputtua häntä kiitetään leikistä suurin aplodein.

Kioskin käyttöönotossa on neljä vaihetta, jotka ovat:

1. Kioskin esivalmistelut: kioskin ja maksuvälineen askarteleminen
2. Kioskin testaaminen
3. Kotitehtävä
4. Kioskin käyttöönotto

Kioskin esivalmistelut

Konkreettisesti kioski on viiri, jonka alta ostokset käydään tekemässä. Kaikki lapset tekevät itselleen maksuvälineen, jolla voi kerran ostaa kioskista leikin. Helpon ja värikkään viirin saa tehtyä kartongista, joka laminoidaan. Näin viiriä voi käyttää myös sateella, eikä tarvitse huolehtia sen kastumisesta tai rikkoutumisesta.

Viirin askarteluun tarvitsette:

- Värikästä kartonkia
- Sakset
- Värikyniä/tusseja/liituja
- Laminointikoneen ja kalvoja
- Narua

1. Leikatkaa kartongit etukäteen sopivan kokoisiksi ja piirtäkää niihin kolmion muotoiset ääriviivat
2. Pyytäkää lapsia leikkaamaan kartongit piirretyn kolmion muotoisiksi
3. Pyytäkää lapsia piirtämään ja värittämään kolmio haluamallaan tavalla molemmin puolisesti
4. Kirjoittakaa / pyytäkää lasta kirjoittamaan nimensä kolmioon
5. Laminoikaa valmiit kartongit
6. Rei'ittäkää laminoituneet kartongit ja kiinnittäkää ne vierekkäin narulle

Maksuvälineen voi tehdä omalla haluamallaan tavalla. Maksuvälineenä voi esimerkiksi toimia kaulamitali, jonka lapsi antaa ostoksille päästessään ryhmän kasvattajalle. Kun maksuvälinettä käytetään, kasvattajat pysyvät perillä siitä, ketkä kioskissa ovat saaneet käydä ostoksilla ja ketkä eivät.

Kun lapsi palauttaa kotitehtävän, saa hän tekemänsä maksuvälineen itselleen. Tällaisen työkasvatuksellisen menetelmän avulla lapsi oppii sen, että palkan saa tehtyä työtä vastaan.

Kaulamitalin tekemiseen tarvitsette:

- Paperia
- Värikyniä
- Sakset
- Narua
- Laminointikoneen, mikäli haluatte mitalit laminoida

1. Piirtäkää paperille ympyrän muotoiset ääri viivat

2. Pyytäkää lapsia leikkaamaan ympyrä ja värittämään se haluamallaan tavalla

3. Kirjoittakaa lapsen nimi mitaliin

4. (Laminoikaa ja leikatkaa)

5. Kiinnittäkää naru mitalin ympärille

Kioskin testaaminen

Kun värikäs viiri ja maksuvälineet on tehty, kioski voidaan avata. Ensimmäisellä testaamiskerralla kasvattajat ovat keksineet itse liikunnalliset leikit kioskiin. Näin lapset ymmärtävät kioskin idean paremmin ja heidän on helpompi tuottaa omat leikkinsä seuraavalle kerralle. Leikit kirjoitetaan esimerkiksi värikkäille kartongeille ja laitetaan kantokoriin tai muuhun vastaavaan pussukkaan.

Kioskiin avaamiseen tarvitaan:

- Kantokori tai muu vastaava, johon kirjoitetut leikit laitetaan
- Rumpu tai muu soitin, jota soitetään, kun kioski avataan ja suljetaan

Kioskin voi pystyttää esimerkiksi puiden väliin, kiinni telineisiin tai aitaan. Kerääntykää kioskin ympärille puoliympyrään. Keksikää lasten kanssa yhteiset säännöt, miten kioskin ympärillä käyttäydytään, jottei hetkestä tule levotonta. Keksikää yhdessä jokin rituaali, mitä toistatte kioskia avatessa ja suljettaessa, kuten rumpujen soittaminen ja kioskille hurraaminen hyppyjen kera. Tämä rituaali voidaan toistaa joka kerta, kun kioski avataan ja suljetaan. Kun kioski on avattu, pääsee osa lapsista ostoksille. Ostohetkellä kasvattaja valitsee yhden lapsen, joka tulee nostamaan korista/pussukasta leikin. Lapsi antaa itse tekemänsä maksuvälineen kasvattajalle ja saa sen jälkeen korista ostaa leikin. Koska ensimmäisellä kerralla kioskissa on kasvattajien tekemät leikit, ohjeistavat he leikin ryhmälle. Leikki leikitään ja toistetaan haluttaessa, jonka jälkeen siirrytään ostamaan uusi leikki. Leikkien loputtua keräännytään vielä sulkemaan kioski yhdessä.

Kotitehtävä

Kioskin testaamiskerran jälkeen voitte yhdessä miettiä kioskille nimen. Samalla kerralla lapsille annetaan kotitehtävä, jonka tekemiseen heillä on muutama päivä aikaa. Kotitehtävässä pyydetään lasta keksimään liikunnallinen pihaleikki koko ryhmälle ja piirtämään leikin siihen tarkoitettuun osioon. Vanhemman tehtävänä on kirjoittaa ylös, minkälainen lapsen keksimä leikki on.

Esimerkki kotitehtävästä:

Kotitehtävä 18.11: Keksi pihaleikki Leikki- ja liikuntakioskiin!

Tehtävän palautus maanantaina 21.11.

Tehtävä lapselle: Keksi uusi liikunnallinen pihaleikki koko Tähtisateiden ryhmälle. Voit keksiä kokonaan uuden leikin tai valita jonkun lempileikeistäsi.

Kerro leikki vanhemmallesi ja piirrä se tähän:

Tehtävä aikuiselle: Kirjoita lapsen keksimä leikki mahdollisimman selkeästi ylös. *Tarvittaessa* auta lastasi leikin ideoimisessa. Kirjoita leikin kulku tähän:

Kioskin käyttöönotto

Kasvattajien tehtävänä on ennen kioskin avaamista käydä läpi lasten kotitehtävinä tekemät leikit. Leikeistä voidaan valita sellaiset, jotka sopivat sen päivän aikatauluun ja ympäristöön. Jos esimerkiksi ulkona on hyvin märkää, voidaan valita sellaisia lasten tuomia leikkejä, joissa lapset eivät kieri maassa. Aikataulusta ja leikkien pituudesta riippuen leikkejä voidaan valita noin 3-5 kpl, jotka yhdessä leikitään. Yhtä leikkiä voi halutessa leikkiä muutaman kerran

uudestaan.

Avatkaa kioski samalla tavalla kuin ensimmäisellä kerralla. Voitte halutessanne huutaa nimeä, minkä kioskille keksitte. Nyt ostoksille pääsee sellaisia

lapsia, jotka viimeksi eivät päässeet, ja samalla tavalla he antavat ostoksen yhteydessä maksuvälineen kasvattajalle. Ostoskorista tuleva leikki näytetään kaikille lapsille ja kerrotaan, kenen leikki on kyseessä. Leikin tehnyt lapsi saa olla parrasvaloissa ja näyttää kioskin viiristä kolmiota, jonka hän on tehnyt ja halutessaan kertoa siitä enemmän. Tämän jälkeen lapsi saa kertoa ja ohjeistaa leikin kulun koko ryhmälle. Vaikka leikki olisikin muille tuttu, annetaan leikin tuoneelle lapselle mahdollisuus silti ohjeistaa leikki ryhmälle. Leikin tuonut lapsi saa päättää asioista, jotka leikissä ovat oleellisia, kuten kuka on hippa, missä on turvapaikat tms. Kun leikki on leikitty mahdollisesti muutaman kerran, keräännytään takaisin kioskin ympärille. Leikityn leikin tuojaa kiitetään aplodein, kunnes siirrytään seuraavaan leikkiin.

Muuta huomioitavaa

- Kioskia voi soveltaa haluamallaan tavalla ryhmän ja tilanteiden mukaan, kunhan lasten osallisuus ja fyysinen aktiivisuus ovat toiminnassa olennaisia.
- Jos kioskiin tulee paljon kasvattajalle tuntemattomia leikkejä, ne kannattaa huolellisesti etukäteen lukea läpi, sillä lasten suorittama ohjaaminen saattaa olla osittain hieman epäselvää ja tällöin kasvattaja voi avustaa lasta ohjeiden selkiinnyttämisessä muulle ryhmälle.
- Koska kioskia on niin helposti pystytettävissä, sitä voi käyttää monissa erilaisissa ympäristöissä. Kioskin on todettu toimivan hyvin päiväkodin pihan lisäksi esimerkiksi liikuntakentällä ja metsässä. Voitte leikkejä etukäteen katsoessanne miettiä, mihin ympäristöön sopisi mikäkin leikki parhaiten. Liikuntakenttä tarjoaa hyvät juoksumahdollisuudet ja avaran tilan leikeille, kun taas metsä tarjoaa monipuolisen ja mielikuvitusta herättelevän ympäristön, piilopaikat sekä haastavamman maaston. Kioskin voi lisäksi halutessaan pystyttää joskus sisällekin ja kokeilla, minkälaisia liikunnallisia leikkejä siellä voisi toteuttaa.
- Leikkejä kioskia voi tehdä myös päiväkodissa. Lapset voivat yksin, pareittain tai pienryhmissä keksiä leikin, jonka haluavat kioskia tuoda. Yhdessä lapset voivat myös keksiä ihan uuden oman leikin, jonka he saavat muille ryhmäläisille opettaa. Leikkien keksimistä voi harjoitella päiväkodissa esimerkiksi erilaisten luovuutta herättelevien ajatustyökalujen avulla.
- Jos kioskia haluaa pitää useammin auki, mutta lasten tuomat leikit ovat leikitty, voi leikkejä kierrättää muiden ryhmien kanssa. Tällöin leikkien tuojina ei luonnollisestikaan ole oman ryhmän jäsenet, mutta ainakin lapset pääsevät yhdessä liikkeelle.
- Kioskia voidaan pitää ryhmän aikataulun, mielenkiinnon sekä palautettujen leikkien mukaan auki esimerkiksi kahtena päivänä viikossa noin kahden - kolmen viikon ajan, kunnes kaikkien leikit ovat leikitty. Jottei leikkien keksimisestä tule liikaa vaivaa kotiin, ei lapsia voi liian usein pyytää kotitehtävän tekoon, mutta kuten edellä on mainittu, he voivat keksiä kioskia leikkejä myös päiväkodissa. On kuitenkin tärkeää, että lapsille jää aikaa muuhunkin omaan vapaaseen ulkoleikkiin.